

# Joel Qillqakuna hinataq Laodicea Ilaqtapi Qanchis P'unchaymanta Adventista Iglesiapi — Pusaq Kaq Numero

Jeff Pippenger  
2025-12-09

## Pusaq Yupayniyuq

¿Pitataq yachayta yachachinqa? ¿Pitataq yachachispa hamut'achinqa yachachikuyta?  
Ñuñumanta qichusqa, chuchumantataq rakisqa runakunatam.

Kamachikuyqa kamachikuypi kanan, kamachikuy kamachikuypi; siq'i siq'ipi, siq'i siq'ipi;  
kaypi aslla, chaypitaq aslla: simin watiqllla, huk rimaywanmi kay Ilaqtaman rimarinqa.  
Paykunaman nirqan: Kaymi samay, chaywanmi sayk'usqata samachinkichik; kaytaqmi  
kachariy; ichaqa mana uyariyta munarqankuchu.

Ichaqa Señorpa rimayninca paykunapaq karqa: kamachiy patapi kamachiy, kamachiy patapi  
kamachiy; siq'i patapi siq'i, siq'i patapi siq'i; kaypi aslla, chaypitaq aslla; hinaptinmi purispa  
qhipaman urmanku, p'akikunku, toqllaman urmakunku, hinaspataq hap'isqa kanku.

Chayraymi uyariychik Señorpa siminta, qamkuna asikuy runakuna, kay Jerusalén Ilaqtapi kay  
runakunata kamachiqkuna. Imaraykuchus qamkuna nirqankichik: “Wañuywanmi rimanakuyta  
rurayku, uku pacha wanusqakunapa kasqaywanmi acuerdopi kashaku; mayu hinata llumpaq  
muchuy pasaptinpas, manam noqaykumanqa hamunqachu; llullakuytam pakakunayku hina  
rurayku, llulla kaypa uranpim pakakusqayku,” chayrayku Señor Dios nin kayhinata:  
“Qhawariy, Sionpi huk rumiwanmi cimientota churani, huk mallikusqa rumi, ancha chanin  
esquina rumi, allin sayaq cimientota; pipas creeqqa manam utqayllachu phinkarinqa. Taripaq  
kaytapas seque hinam churasqa, chanin kaytataq plomada hina; chikchitaa llullakuy pakakuyta  
picharinqa, yakukunataq pakakusqa chiqanta phutirichinqa. Wañuywan  
rimanakusqaykichiktaq pichqasqam kanqa, uku pacha wanusqakunawan acuerdoykichiktaq  
manam sayanqachu; llumpaq muchuy pasaptinqa, chaywanmi sarusqa kankichik.” Isaías  
28:9–18.

Jerusalén Ilaqtaqa asipayasqa runakuna, chaypi kamachiqkunaqa, Laodicea sutiyuq Qanchis  
P'unchaw Adventista iglesiapa umalliqninkunam kanku; paykunataq huk chhika  
versículokunamanta ñawpaqta Isaíasqa “Efraínpa machasqakuna” nispa, hinallataq  
“hatunchakuyta coronan” nispa reqsichirqan. Pentecostéspi Pedroqa kutichirqan chay  
runakunaman, paykunaqa willakuypa willasqanta machasqa runakunam rimasqanku nispa  
nirqanku. Qhipa para pachaqa cheqaq hinaspa llulla qhipa para willakuymantam kashan. Señorpa  
huk willakuyninqa sapa kuti iskay clase yupaychaqkunatam paqarichin, chay iskay clasetaq  
ishkayninku vinotam upyanku. Ch'uyachasqa willakuy, utaq ch'uyachasqa vinoqa, Joelpi mana  
fidel runakunapa siminkunamanta kuchusqa kaqmi.

Rikch'ariychik, machaqasqa runakuna, hinaspa waqaychik; waqllaspa qaparichik, llapa vinuta upyaqkuna, musuq vinurayku; simiykichismanta kuchusqa kasqanrayku. Joel 1:5.

Joel qillqap huk ñiqin kapitulunpi uva chakrap mana allin arariqkuna, Laodicea nisqa qanchis punchaw samana Adventista iglesiata rikch'achiqkuna, huchachasqa hinaspa juzgasqa kanku, “musuq vinopas” siminkumanta “qichusqa” kasqanwan tinkisqa. Diosqa paypa Espirituyninpa qhipa para hina uraykuyta qichusqa utaq hark'asqa, “mikhuna hinaspa upyana ofrendakuna” nisqawan rikch'achisqa, chay mana allin machasqa arariqkunamanta.

Mikhu ofrendapas, upyana ofrendapas ima, Señorpa wasinmanta pisiykuchisqa kachkan; sacerdotekuna, Señorpa sirviqninkuna, llakikunku. Chakra chinkachisqa kachkan, allpaqa waqan; saraqqa chinkachisqa kachkanrayku; musuq vinupas ch'akichisqa kachkan, aséitepas pisi kallpayuqmi rikurin. P'enqakuychik, yapuqkuna; qapariychik, uvata uywaqkuna, trigorayku, cebadarayku ima; chakrapa cosechanchik chinkasqa kaptin. Uva sach'a ch'akichisqa kachkan, higos sach'apas pisi kallpayuqmi; granada sach'a, palma sach'a hinallataq manzana sach'apas, llapallan chakra sach'akunaqa k'uyusqaña kachkanku: runakunapa churinkunamanta kusikuyqa k'uyusqaña kaptin. Wach'akuychik, waqaychik, sacerdotekuna; qapariychik, altarpa sirviqninkuna; hamuychik, llapan tuta q'ispisqa llikllawan puñuychik, Diosniypa sirviqninkuna; mikhu ofrendapas, upyana ofrendapas qankunapa Diosniykichikpa wasinmanta hark'asqa kaptin. Ayunayta santu chaskichiychik, hatun huñunakuyta waqyachiychik, kurakkunata hinallataq llapan kay allpapi tiyaqkunata huñuychik Señor qankunapa Diosniykichikpa wasinman, hinaspa Señorman qapariychik: ¡Ay p'unchaypaq! Señorpa p'unchayninpa qayllamushanmi, tukuy atiyuniyuqmanta hamuq tukuy waqllichiy hina. ¿Manachu ñawinchikpa qayllanpi mikhuna pisiykuchisqa, arí, kusikuywan asikuy ima Diosninchikpa wasinmanta? Joel 1:9–16.

Maypi Isaíasqa “Efraínpa machasqankuna” Joelpi “rikcharimunku” chayqa, ima kasqaman rikcharimunku chayqa qhipa para willakuymanmi—“musuq vinowan” sutichasqa. Chayqa Diospa akllasqa pacton llaqtanmanmi hark'asqa karqa. Pasajepi “trigo” nisqaqa tukuy rikch'aq muhuqkunapaq general simim, Diospa Siminmi Hanaq Pacha T'ant'a, pasajepitaq “usuchisqa” kashan.

“Vino musuq” nisqaq kaq “kunan pacha cheqaq willakuy”mi, chayqa 9/11-pi chayamurqan. “Vino musuqqa chakisqa kachkan” hinaspa “kuchusqa”, imaraykuchus “vino musuqqa” riqsisqa kanllan Jeremiastaq “ñawpaq” ñankunaman kutimuqkunallapaq; huk “musuq” willakuyqa sapa kuti “ñawpaq” willakuywanmi tinkun. “Chakisqa” nispa tikrasqa simiqqa hebreo simipi “pinqakuy” niytaqmi munan.

Kay “p'enqakusqa” kaqkunaqa Joelpa hinallataq profetakunapa hatun yachachisqanmi. Efraínpa machasqakunaqa p'enqakunku qhipa para willakuyinkumanta, chayqa llullaqmi, achka kuti “thak kaywan allin kaywan” willakuy nisqa sutichasqa. Kimsa unanchakuna—sarata, musuq vinota, hinallataq aceiteta—qhipa para willakuyta rikuchinku. Qhipa paraqa Santo Espiritupa hich'akusqan hinallataqmi rikuchisqa.

Espíritu Santoq llamkayninqa huchamanta, cheqaq kaymanta, hinaspa taripakuy-manta yuyayman churananmi, chay hinataqmi kaykunaqa ñiqinpi kanan. Diospa Siminqa huchamanta yuyayman churan, hinaspa “sara” nisqawanmi rikuchisqa. “Musuq vinoyuq” kayqa reqsichin Espiritu Santota chariqkunata, paymi “para” nisqawanpas hinaspa “vino” nisqawanpas rikuchisqa, imaraykuchus “para”pas “vino”pas willakuy otaq yachachiy kasqankuta mana sasachu sut’inchay.

Ichaqaqa, cheqaqtanmi qankunaman niykichis: allinmi qankunapaq risqay; mana rispaqa, Sonqochaqchaq hamunqachu qankunaman; ichaqa riptiyqa payta kachamusqaykichis. Hinaspan hamuspaqa, huchamanta, chanin kaymanta, hinaspa taripaymanta kay pachata qhawachinqa pantasqanta: huchamantaqa, mana ñoqapi creenqankurayku; chanin kaymantataq, Taytayman risqayrayku, hinaspa manaña rikuwankichischu; taripaymantataq, kay pachapa kamachiqnin taripasqa kasqanrayku. Ashkataran qankunaman niykichispaq kani, ichaqa kunanqa manaraq atinkichischu apayta. Ichaqa pay hamuptin, cheqaq kaypa Espiritun, tukuy cheqaq kayman pusasunkichis; mana pay kikinmanta rimanqachu, aswanpas imatapas uyarisqanta rimanqa; hamuqkunatapas qankunaman rikuchisunkichis. Juan 16:7–13.

Joelpa “trigo” nisqanqa Diospa Siminmi, chaymi “huchamanta” yuyaychachin huchallikuq kasqanta reqsinanpaq. “Chiqap kayqa” rikuchikun chaykunapi, pichus runa kayninta divinidadwan tinkuchirqanku kunan pacha chiqaq yachachiy willakuywan, chayqa “musuq” (kunan pacha chiqaq) “vinowan” (willakuywan) rikuchisqa. “Aceiteqa” “juiciopa” unanchanmi, imaraykuchus “juicioqa” sayan pichus juzgasqa kashaqkuna “aceiteyoq” kasqankumanchas. Joelpa trigo, musuq vino, aceitenqa huchamanta, chiqap kaymanta, juiciomanta yuyaychachiy. Santo Espiritupa llamkayninpa tukuy imankuna, qhipa tamyapa tallisqanwan t’inkisqa, huñunakunku chay chiqaqkuna qispichisqaman, chaykunaqa Laodicea Adventismo nisqanta pruebananpaq kanku, 9/11-manta qallarispas, maypachachus Joel paykunata kamachin: “¡Rikch’aychis!”

Qhipa para willakuypa kimsa unanchankunaqa Apocalipsis chunka tawaq kaqpi kimsa angelkunapa willakuyninkunawan kikinmayllapi purin, hinaspa “chakra llamkaq runakunaqa” “pinqakunan” kaqkuna kanku, “uvapa chakra uywaqkunaq” “waqanan” kaqkuna kananku. Joelpiqa Diospa llaqtanqa mana hayk’aqpas pinqakunanpaqchu kanku.

Qankunaqa yachankichikmi ñoqa Israelpa chawpinpi kasqayta, hinaspa ñoqa Señor Diosniykichik kasqayta, mana huk kaqtaqchu; llaqtaypas manam hayk’aqpas p’enqakunqachu. Joel 2:27.

Chakrayuq runakuna, uvas tarpuykamachiqkunapas p’inqakunku, waqayta qallarinku, imaraykuchus paykuna rikuchisqan llulla qhipa para willakuyninku mana atiyuniyuqmi kawsayta paqarichiyta chakra uvasniyuqpi, maypi qhawariyta qusqankuman hina. Adventismomanta yachanku profetisankumanta, paykuna qayasqa kasqankuta qhipa para experienciata hunt’anankupaq; ichaqa chakraq rurunkuna qallpachisqa, ch’akipusqaña kanku. Astawan p’inqakunku hinaspa waqanku, aswanraq “trigupaq hinaspa cebadap aq” nisqanmanta. “Cebada” nisqa ñawpaq rurun haywarikuyqa Cristo kawsarimusqan punchawpi pentecostal pacha qallariyta qallarirqan, chaymi Pentecostés punchawkama tukuq karqan “trigo” ñawpaq rurun haywarikuywan, Pentecostés manta. Efraínpa machasqa runankuna p’inqakunku, imaraykuchus paykuna pentecostal pachapa mana allin ladonpin kashanku; chay pachapa yapamanta rurakun

9/11-manta domingo kamachikuykama, maypachachus qhipa para urmashan.

“Achkakunaqa hatun tupuypi ñawpaq para nisqanta mana chaskirqankuchu. Manam Dios paykunapaq hina wakichisqan llapa allin kaykunatachu tarirqanku. Paykuna suyanku pisi kasqanku qhepa parawan hunt’achisqa kananpaq. Graciaq aswan qhapaq achka kaynin qusqamantaqa, chaypim sonqonkuta kicharispas chaskiyta munanku. Manchay pantayta ruwashanku. Diosqa runa sonqopi k’anchayninta yachaynintawan quspa qallarisqan ruwanaqa sapa kutim puriytaqa qatiykachayta tiyan. Sapanqa runam kikinpa necesidanninta yuyaymanan. Sonqoqa llapa qhellyiymanam ch’uyanchasqa kanan, Espírituq ukhupi tiyaykusqanpaq pichasqa kanan. Huchata willakuspa saquespa, sonqo llaqtaywan mañakuspa, kikinkuta Diosman t’aqaspa qusqankuwanmi ñawpaq disipulokuna wakichikurqanku Espíritu Santoq llusqsimusqanta Pentecostés p’unchaypi chaskinankupaq. Kunanqa chay kikillan ruwana, ichaqa aswan hatun tupuywan, ruwasqa kanan. Chay pacha runa yanapaqqa saminchayta mañayllatam karqa, hinaspa Señorpa paymanta ruwasqanta hunt’anankama suyayta. Diosmi chay ruwanata qallarin; Paymi ruwasqanta tukuchinqa, runata Jesucristo pi hunt’asqa tukuchispa. Ichaqa manam ñawpaq paraman rikch’akusqa graciata saqeyqa kananchu. K’anchay chaskisqankuman hina kawsaqkunalla aswan hatun k’anchayta chaskinqaku. Sapa punchaw mana ñawpaqman purisunchu imaymana ruwayniyoq cristiano allin kaykunata rikuchispaqa, manam qhepa parapim Espíritu Santoq rikurimusqankunata reqsisunchu. Qhepa paraqa ñoqanchikpa muyuriqninchikpi kaq sonqokunaman uraykamuchkanmanpas; ichaqa manam reqsisunchu, nitaq chaskisunchu.” Testimonies to Ministers, 506, 507.

Sister Whiteqa “tiempo pentecostal” nisqan sutichasqan siq’iman hina qhawarispas, “ñawpaq paraqa” karqan Cristoq samayninta disipulokunaman phuqhiy, pay hanaq pachapi tantanakusqanmantam uraykamuq, kawsarimusqan qhipa. “Qhipa paraqa” kay contexto-pi karqan Pentecostés. Tiempo pentecostalpa alpha-ninpi wak sik’illan unu sut’uymán hina disipulokunapaq phuqhisqa karqan; omega-ninpiñataq, phuqhisqa kasqa disipulokuna ninaq qallunkunawan tukuy pachaman rimarqanku. Espíritu Santopa rikuchikuynin qallariypi hinallataq tukukuypipas. Dios kayninmanta Espíritu Santota runa kayman willakuyniyoq mensaje nisqawan apachiy qallariypi; tukukuypitaq, Dios kaywan runa kay huñusqa, qallunkunawan (runa kay) ninawan (Dios kay) rikuchisqa, Espíritu Santota runa kayman willakuyniyoq mensaje nisqawan apachirqan. Qallariypi cebadapa ñawpaq ruru haywarikuyqa Cristoq kawsarimuyninwan tinkun; Pentecostéspi trigopa iskay t’antakuna, ñawpaq ruru haywarikuypi, Pentecostéswan tinkun.

Chay ishka t’antakunaqa sapallan haywarikuy karqan levadurayuq, huchapa unanchananta. Chay t’antakunaqa horno-pi wayk’usqa karqanku, chaymi huchapa hurqusqa kasqanta rikuchin; ichaqa allin cheqaq kayta sayachispa, iskay waywasaq t’antakuna, pachak tawa chunka tawa waranqa runakunata unanchasqankuna, huchasapa qhari warmikuna kasqankuta rikuchirqan, chay huchakunamantataq purgasqa karqanku Pacto-pa Qelqasqan Kachaqninwan, Malaquías qelqapi kinsa kaq capítulo-pi. Chay hinaqa, Pentecostés pacha-muyuyta alfa-ninqa Hanaq Pacha T’antata yachachishaqta rikuchirqan discipulonkuna-man; omega-nintaq chay kikinkuna discipulokunata iskay t’anta hina unanchaspa hanaq pachaman oqarisqata rikuchirqan. Chayrayku, ninaq qallunkunapa divinidadwan humanidadwan unanchasqan, hinallataq waywasaq haywarikuy

oqarisqanmanta, mayqinchus discipulokuna willakuyta kay pachaman apasqankuta unanchan, huñunakuspa reqsisichin pachak tawa chunka tawa waranqa runakuna haywarikuy hina oqarisqa kananpaq, mayqinchus Jesucristo-ta hunt'asqa hina unanchan; Jesucristotaq chay divinidadwan humanidadwan huñusqa kayqa mana huchalliq kasqanta unanchan.

“Ñawpaq tamyata mana chaskispa”, ichaqa suyaspalla “llapan allinkuna Diospa”, “ñawpaq tamyawan” “qispichisqan” kaqkunamanta “pisisqanqa qhepa tamyawan hunt'asqa kanqa” nispa yuyayqa, “manchay hatun pantaymi.” Ñawpaq tamyaya Jeremiaspa “ñawpaq ñankuna” nisqanmi, chaykunapaq 9/11-pi purinapaq ñan kasqankuta reqsisqa karqan. Chayqa “manchay hatun pantaymi”, hinaspataq sinchi pantachiypas, runakunata yuyachin, qhepa tamyapa willakuyniyoy kasqankuta, rumi patapi sayachisqa hina; ichaqa qhipamanmi tarinkunku, willakuyninkuqa aqu patallapi sayachisqa kasqanta.

Pedroqa mana p'enqakuspa chiqanta willarqan pichus machasqa karqan, pichus mana machasqa karqanchu, pachak tawa chunka tawa waranqa runakunata rikuchisqanpi, qhipa para tiempopi. Llapa profetakuna qhipa p'unchaykunamanta rimanku, hinaspa Joelqa “Efraínpa machasqankunata” reqsichin, rijcharimuspa sut'i qhawasqawan tupachisqa kananpaq, chay atiyqa—qhipa para kallpawan kimsañiqin angelpa hatun waqyayninta willakuq llaqtan kananpaq—wiñaypaq qechusqa kasqanta. Pachak tawa chunka tawa waranqakuna wiñachisqa hinaspa sellasqa kanku qhipa para tiempopi, 9/11-manta Domingo ley kama. Paykunan Corderota qatinku maymanpas Pay rinasqanman hina.

Pedro pentecostés p'unchawpi rikuchin chay runakunata qhipa tamyay willakuyta willakusqankuta, chaytaqa Joelqa qillqasqanman sayachispa. Judiokunapaq, paykunamanmi tukuy historiankupi Pentecostés nisqa raymita waqaychaspa qhawanankupaq kamachi qusqakuna, Pedroqa paykunata yachachirqan tukuy ñawpaq Pentecostés-kuna ñawpaqman señalasqanku Pentecostésqa kunan hunt'asqa kasqanta. Judiokunapaq, Efraínpa machasqakuna hina, Babiloniapa vinonwan anchata machasqa kaspanku, Pedrota chunka hukniyuqwan kуска machasqa kasqankuta tumpanku, Joelqa qillqasqanpa contexto nisqapi qhipa tamyay willakuyta rikuchiptinku. Efraínpa machasqakuna Joelqa ñawpaq kaq capítulo, phichqa kaq versículopi “rikcharinku” chayqa, qhipa tamyapa pruebanwan tinkuchisqa kanku maypichus iskay clasekuna rurakun. Chay pruebanpi huk claseqa qhipa tamyay willakuyta reqsin, huk claseña ichaqa mana reqsinchu.

“Manam ama suyaytaqa qhipa para hamunanta suyananchikchu. Chayqa hamushanmi llapa runakunaman, pichkuna qawariyta atinqaku hinaspa chaskiyta yachaqkuna kachkaptin, ñuqanchikman urmaykuq munakuyniyoy qhawaypa ch'iqchikuna hinaspa para tamyakunata. Inti k'anchaymanta puchuqkunata huñuspa, Diospa mana pantay munakuyninkunata chaninchaspanchik, payqa munanmi paypi confiakunanchikta, chayqa sapa promesapas hunt'asqa kanqa. 'Imaynan allpa ruphanta wiñachin, hinaspa chakrapi tarpukusqa imakunapas wiñarimun; chayhinallataq Señor Diosmi allin kayta hinaspa alabanzata wiñarichinqa llapa nacionkunapa ñawpaqenpi.' Isaías 61:11. Llapa kay pachan allin Diospa k'anchayninwan hunt'asqa kananmi.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volumen 7, 984.

“Riqsiy” ninan “yuyayman kutichiy utaq yachayta kutichiy” ninanmi, qhipa tamyay willakuqtaqa riqsisunchik ñawpaq sagrado historiakuna rayku, chaykunam qhipa tamyay historiananta rikuchinku.

Pedroq historianninqa Pentecostéspi churakusqa karqa Joelpa ñawpaq willakusqan histórico estructura ukhupi. Joelpa churasqanwan Pedroq hunt'asqanwan kускаqa iskay testigokunata qon 1844 watapi Chawpi Tuta Qapariyninpa historianta. Chay kimsa testigokuna (hukkunapas) “riqsisqa” kanan tiyan, hina kasper qhipa tamyapa historianninta, churasqanta, hinallataq willakuyninta rikuchiqhina.

Cristoqa discípulonkunaman samayninta pukurirqan, hanaqman wicharispera hinaspa kutimuspa, chayqa “wakin sut'uykunalla hina” karqan, Pentecostéspi hatun t'aqay manaraq chayamuchkaptin. Qallariypi hinaspa tukukuypipas karqan Espíritu Santopa t'aqasqa kasqanmanta rikuchikuy. Cristoqa discípulonkunaman chay wakin sut'uykunata qorqan; chaymi Pentecostés pacha qallariyninpa alfa-nin, chay pacha omega-wan tukukun, hinaspa discípulokunamanta kay pachaman willakuypa t'aqasqanwan. Alfaqa cebada-manta ñawpaq rurukuna haywarikuywan señalisqa kachkan, hinaspa trigo-manta ñawpaq rurukuna haywarikuywan tukukun. Qhipa paraq qallariyninqa señalisqa karqan New York llaqtapa hatun wasikunata 9/11 p'akichispa urmachisqanwan. Chaymi domingo kamachiymán pusak históriapa qallariyninta señalan. 9/11qa cebada-manta ñawpaq rurukuna haywarikuywan rikuchisqa kachkan, domingo kamachiytaq trigo-manta ñawpaq rurukuna haywarikuywan.

Efraín ayllupi machasqakunaqa rikch'achisqa kanku chay sut'i chiqaqman, reynonkuqa paykunamanta qichusqa kananta, chaytaq qosqa kananta huk llaqtaman allin ruruykunata apariqman. Joelqa qhawarichin machasqakunapa mana kasukuynta, “mikhuna” hinallataq “upyana” haywarikuynakuna Señorpa wasinmanta qichusqa kasqanta sut'inchaspa, chaynallataq “musuq vinota” siminkumantapas qichusqa kasqanta. “Musuq vinoqa” hebreo simipi ch'uych'usqa ch'allaqa, ichaqa pichqa kaq versiculopi machasqakuna upyasqan “vinoqa” puquchisqa ch'allam. Iskay rikchaq vino, mayqinchus yachachiyta sut'ichan, hinaspa Joelpa contexto-ninpi chay yachachiyqa qhipa para willakuymi. Efraín ayllupi machasqakunaqa puquchisqa ch'allata upyashanku, hinaspataq “musuq” ch'uych'usqa ch'allamanta “qichusqa” kanku. Iskay rikchaq vinoqa iskay qhipa para willakuykunata sut'ichan, hinaspa machasqakunaqa ch'uya willakuymanta “kuchusqa” kanku. “Qichusqa” nispa t'ikrasqa hebreo simiqa ñawpaq pacto ruraymanta hamun, maypichus uywakunata kuchuspa, chay rakikuna chawpinpi puriq karqaku. “Qichusqa” kayqa Diospa pacton llaqtan hina mana chaskisqa kaymi.

Joel qillqapiqa Diospa llaqtanta qhepa p'unchaykunapi reqsichin, qallarispa Milleritakuna-manta, paykunapa paqarirqanku Danielpa qillqan kichasqa kasqanrayku 1798 watapi, tukukuspa pachak tawa chunka tawa waranqakunawan, paykunapa paqarirqankutaq Danielpa qillqan kichasqa kasqanrayku 1989 watapi. Qallariypi Santo Espiritupa hich'aykusqanqa rikuchisqa karqa Exeter camp meeting-manta 1844 wata octubre 22 p'unchaypi llakisqa pantasqa suyakuymán chayanankama. Chay historiata hunt'arqa Mateo iskay chunka phisqa qillqapi chunka sipaskunamanta rimay-tinkuchiy, mayqinchus kutichisqa kashan pachak tawa chunka tawa waranqakunapa historiánkupi, simi simillata.

“Mateo 25 nisqapi chunka sipaskunamanta rikch'achiypas Adventista runakunaq experiencianta hinallataq sut'ichan.” The Great Controversy, 393.

“Sapa kuti chunka sipaskunamanta yuyaychasqa rimaymanmi achka kutita kutichisqa kani; pichqaqa yachaysapam karqanku, pichqaqa mana yuyayniyuq. Kay yuyaychasqa rimayqa qillqasqa siminkama hunt’asqam karqan, hinaspa hunt’akunqapuni, imaraykuchus kay pachapaq huk sapaq churayniyuqmi, hinaspa kinsa kaq angelpa willakuynin hina, hunt’asqam karqan, hinaspa pacha tukukunankama kunan p’unchaw chiqaq-kasqaqa kanqapuni.” Review and Herald, 19 de agosto de 1890.

“Kan huk pacha kashan mana allin kaypi, llullakuypi, pantaypi, wañuy llantunllapipis,—puñusqa, puñusqa. ¿Pikunataq alma nanaywan musyanku paykunata rikch’achinankupaq? ¿Ima simitaq paykunakama chayanman? Yuyayniqa apasqa kachkan hamuq p’unchaykunaman, maypacha señal qosqa kanqa: ‘Qhawariychis, Qosaspas hamushan; llusqsiychis paywan tupaq.’ Ichaqa wakinkuna suyanqaku lámparankuta hunt’achinankupaq aceiteta maskhayta, hinaspa ancha qhipamanmi tarinqaku aceitewan rikch’achisqa carácter mana hukman qusqachu kasqanta. Chay aceiteqa Cristo-pa chiqap kayninmi. Chayqa carácter-ta rikuchin, hinaspa carácterqa mana hukman qusqachu. Mana pipas huk runapaq chayta waqaychanmanchu. Sapaq runan kikinpaqmi hap’inan huk carácter huchapa llapan qhelqanmanta pichasqa.” Bible Echo, 4 de mayo de 1896.

¿Piqakunaq “alma nanayta musyaykuspa rikch’achinankupaq” kashanku, “millay kawsaypi hitarayasqa huk pacha”ta? Joelmi chay tapuyta kutichin:

Hinaspas, pipas Señorpa sutinta waqyaykuspa mañakusqaqa qispichisqa kanqa; Sion orqopin, Jerusalén llaqtapipas qispichiypuni kanqa, imaynam Señor nisqan hina, hinallataq puchuqkunapipas, pikunatan Señor waqyanqa. Joel 2:32.

Kay qatiq qillqapi kaykunata qatiquyki.

Kawsarimuy p’unchaypa ch’isi qayllanpi, iskay disipulokuna Emmaúsman riq karqanku, Jerusalén llaqtamanta pusaj milla karupi kaq uchuy llaqtaman. Kay disipulokunaqa Cristopa llamk’ayninpi mana reqsisqa, hatun chiqninpi kaqchu karqanku, ichaqa paypi chiqap sonqoyoq iñiqkuna karqanku. Pascua raymita waqaychanankupaqmi llaqtaman hamusqaku, chayraq pasasqa ruwaykunamanta sinchi muspaypi, pantasqa hina karqanku. Uyarirqankuña paqarinmantapacha willakuyta, Cristopa cuerpon sepulturamanta apasqa kasqanmanta; hinallataq warmikunapa willakuyninta, angelkunata rikuspanku, Jesuswan tinkusqankumanta. Kunanqa wasinkuman kutisharqanku yuyaymananankupaq, mañakunanankupaq ima. Llakisqa sonqowanmi ch’isi puriyninkuta ruwarqanku, juzgamiento nisqamanta, chakatasqa wañuchisqa kasqanmanta imakunapas rimaripa. Manaraq hayk’aqpas chhayna tukuy sonqonkuta urmachisqa, kallpankuta qichusqa karqanchu. Mana suyayniyoq, mana iñiyiniyoq hina, cruzpa llantumpi purisharqanku.

Paykuna puriyninkupi manaraqmi karuta ñanta purirqanku chaymanta, huk mana reqsisqa runawan tinkuspa kуска puriyta qallariyku; ichaqa llakiyninkuwan, suyakuyninkuta chinkachisqanwanpas hinallataq sonqonkupi anchata hapiqkuna kaspas, payta allinta mana qhawarqankuchu. Rimaytaqa hinallataqmi qatiquku, sonqonkupi imata yuyasqankutapas rimaripa. Cristo yachachisqan yachachiykunamanta yuyaymanaspa rimasqankum, chaykunataqa mana atisqankuchu allinta entiendenayta hina rikukuq. Ima pasasqankumanta

rimaptinkum, Jesusqa munayllawanmi paykunata sonqochayta munaq. Payqa llakiyninkuta rikurqanmi; yacharqanmi chay tupanakuq, pantasqa yuyaykunata, umankuman apamuq yuyayta: Kay Runa, kikinta hina pisi chaninnaqchasqa ñak'arinanpaq saqeykukusqa, ¿Cristochu kanman? Llakiyninkutaqa mana hark'ayta atirqankuchu, waqaqkunataqmi karqanku. Jesusqa yacharqanmi sonqonkukuna paywan munakuypi watasqa kasqanta; hinaspataqmi munarqan waqayninkuta pichaykuyta, kusikuywan, sonqo kusiywanpas hunt'aykuyta. Ichaqa ñawpaqtaqa yachachiykunata qonanm karqan, chaykunataqa hayk'aqpas mana qonqankuchu.

“Paykunaman nirqan: ‘¿Ima rimanakuykunaq kaykunaqa qamkuna purispa hukninwan hukninwan rimanakusqaykichik, llakisqa kaspas?’ Hinaspan huknin paykunamanta, sutin Cleofas, kutichispa nirqan: ‘¿Qamllachu Jerusalén llaqtapi huk karu runa kanki, chay p'unchaykunapi chaypi imakuna pasasqanta mana yachaspa?’ Paykuna payman willarirqanku Yachachiqninkumanta llakiyta, ‘Diospa ñawpaqninpi llaqa runakunapa ñawpaqninpiipas ruwasqanpi hinallataq siminpi atiyiniyuq profeta kasqanmanta;’ ichaqa, ‘hatun sacerdotekuna hinallataq kamachiqniyku,’ nispa, ‘wañuchisqa kananpaq entregaykurqanku, hinaspan chakatasqanku.’ Sonqonkuta ancha nanachisqa llakiyan, chukchukyaq siminkuwanpas yaparirqanku: ‘Ñuqayku suyarirqayku paymi Israelta salvanan karqan nispa: kay llapamanta aswanpas, kunanqa kinsa p'unchayñam kaykunamanta pasasqanmantapacha.’”

Aswanmiña, imayna discípulokuna mana yuyarirqankuchu Cristopa siminkunata, hinaspa mana reparirqankuchu payqa ñawpaqmantapuni willasqanta imakuna pasasqanmanta! Mana reparirqankuchu paypa rimariyninpa qhepa kaqninpas ñawpaq kaqnin hina cheqaqtapuni hunt'asqa kananta, kimsa p'unchawpi kutimuspam kawsarimunqa nisqanta. Kaymi karqa paykuna yuyarinankupaq kaq. Sacerdotekuna hinaspa kamachiqkunaqa mana qonqarqankuchu kayta. Chay p'unchawpi, “alistakuy p'unchaw qhepanta,” sacerdotekunapa umalliqninkuna hinaspa fariseokuna tantakamurqanku Pilatoman, nispanku: “Wiraqochi, noqayku yuyarikuyinmi chay llulla runaqa, kawsashaqtinraq, ‘Kimsa p'unchaw qhepamanmi kawsarimusaq’ nisqanta.” Mateo 27:62, 63. Ichaqa discípulokunaqa mana yuyarirqankuchu chay siminkunata.

“Hinaqtintaq nirqan paykuna-man: ¡Mana yuyayniyuqkuna, sonqoykichikpas qillakmi llaqa ima profetakuna rimarisqankuta creenaykichikpaq! ¿Manachu Cristoqa kaykunata ñak'arinan karqan, hinaspataq kikinpa hatun kayninman yaykunanpaq?’ Discípulokunaqa muspharqanku, pi kasqanmanta kay runaqa, chayhina hasta alma-nkuta p'itiykuspa chayanampaq, hinaspa chayhina kallpawan, llamp'u sonqowan, khuyakuyniyuq kaspas rimanampaq, hinallataq suyayniyuq simikunawan. Cristo entregasqa kasqanmantapacha ñawpaq kutita, suyayta qallariqku musyayta. Achka kuti kuskata puriq-masinman sinchita qhawariqku, yuyaspa paypa siminkunaqa kikinkama Cristo rimaykuyta atinman hina kasqanta. Musphaywan hunt'asqa karqanku, sonqonkupas kusikuy suyaywan kallpachakuyta qallarín.”

“Moisésanta qallarísqa, Biblia historiapa cheqaq Alpha-ninmanta, Cristoqa llaqa Qelqakunapi kikinmanta imakunachus nisqa kasqanta qhawarichirqan. Ñawpaqta pay kikinta reqsichikunman karqa chayqa, sonqonkunaqa hunt'asqa kanman karqan. Kusikuyninkupa hunt'asqa kayninpiqa manan ima aswanta munanankupaq yarqhayta reqsinmanchu karqan.



Ichaga paykunapaqqa necesarion karqan Unay Testamentopa rikch'achikuyninkunaq, hinallataq profeciankunaq paymanta qhawaq testimoniota entiendinankupaq. Chaykunapiñataq iñiyninku sayachisqa kanan karqan. Cristoqa manan ima milagrotapas ruwarqanchu paykunata convenceyninpaq, aswanpas ñawpaq llamk'ayninqa Qelqakunata sut'inchaymi karqan. Paykunaqa wañuyninta llapa suyasqankupa tukukuynin hina qhawarqanku. Kunanqa payqa profetakunamanta qhawarichirqa kayqa iñiyninkupaq aswan kallpayoq prueban kasqanta.”

Kay discipulonkuna yachachispa, Jesúsqa qhawaykachirqa Ñawpa Testamentopa ancha chanin kasqanta, paypa ruwanaspaq kamasqa llamk'ayninmanta willakuq testigohina. Kunan p'unchawkunapi achka cristianokuna, “manaña imapaqpas allinchi” nispa, Ñawpa Testamentota wikch'upunku. Ichaha chayqa manan Cristopa yachachisqanchu. Payqa ancha hatunman churaspa chaninchirqa, huk kuti nispa: “Sichus mana uyariyta munankuchu Moisesa ni profetakunatapas, manataqmi creeqchu kankuman, wañusqakunamanta huk runa kawsarimpusqanchus.” Lucas 16:31.

“Cristopa kunkanmanta parlashanmi patriarchakunawan profetakunawanpas rima, Adampa p'unchayninkunamanta pacha, tiempoq tukukuyninpi qhipa escenakunakama. Qispichiqqa Antiguo Testamento-pi rikuchikun hinallataq sut'ita, Nuevo Testamento-pi hina. Profetapa ñawpaq pacha qhapaq k'anchayninmanta kaqmi Cristopa kawsayninta, Nuevo Testamentopa yachachikuyninkunatawan sut'i kachkanankupaq sumaqa rikuchin. Cristopa milagrunkunaqa Dios kayninpa huk pruebanmi; ichaga aswan kallpayoq prueba payqa kay pachapa Redentornin kasqanmantaqa tarikun Antiguo Testamentopa profeciankunata Nuevo Testamentopi historiankunawan tupachispa.

Profeciamanta yuyaychaspa, Cristoqa disipulonkuman cheqaq yuyayta qorqa imayna kashantaq runakayninpi kananpaq. Paykunaqa suyakusqaku karqa Mesíasmanta, runakunaq munayninkuman hina tiyananta, kamachiy tronomanta, reypa atiyinwan ima. Chay suyakuyqa pantachiqmi karqa. Chayqa hark'anman karqa allin cheqaqta hap'iyta paypa uraykuyta, aswan hanaq kaq kasqanmanta aswan uray kaq maymanpas runa chayanman chayman uraykamuynta. Cristoqa munarqa disipulonkunaq yuyayninkuna sapa imapipas ch'uya haqaq kananpaq. Paykunaqa atisqankuman hina entiendenanku karqa ñak'ariypa vasonta payman rakisqa kasqanmanta. Payqa paykunaman rikuchirqa manchariy hatun maqanakuyta, manaraq entiendenankuta, kay pachaq qallariynin manaraq churakusqanmantapacha rurasqa pacto hunt'akusqanta. Cristoqa wañunan karqa, imaynatachus kamachikuyta huchalliq llapan runa wañunan tiyan, huchapi sayakuspallaqa. Tukuy kayqa kanan karqa, ichaga mana atipanakuywan tukunanpaqchu, aswanpas k'anchayniyuq wiñay atipayninwanmi. Jesús paykunata nirqa tukuy kallpawan llamk'anankupaq kay pachata huchamanta salvarinankupaq. Qatirqininkunaqa kawsananku karqa pay hina kawsaspa, llamk'anankutaq pay hina llamk'aspa, sinchi mana sayk'uq kallpachakuywan.

“Chhaynaqaqmi Cristoqa yachachisqankunaman rimarirqa, yuyayninkuta kicharisa, qillqasqa Escrituras nisqakuna entiendinankupaq. Yachachisqankunaqa sayk'usqañam karqanku, ichaga rimanakuyininkuqa mana pisiyaqchu. Kawsayniyuq, sonqochakuyiniyuq simikunaqa Qispichiqqa siminmanta uraykamurqa. Ichaga ñawinkutaqa hark'asqaraqmi karqa. Jerusalén llaqtapa urmachisqa kananmanta paykunaman rimaptin, waqaspankum

kawsayniyniyuq chinkachisqa llaqtata qhawarirqanku. Ichaqa pisiyllataqmi chayraq mana yacharqunkuchu pi kasqanta ñanninkupi puriq masinkutaqa. Mana yuyarirqankuchu rimanakusqankumanta yuyayqa ladonpi purisqanta; Cristoqa kikinmanta rimarqan huk runam hina. Paykunaqa yuyarirqanku hatun fiestapi kasqakunamanta huknin kasqanta, kunanñataq wasinman kutimusqanta. Payqa paykunahinataqmi allinta purirqan ch'aqru rumiñanpi, wakin kutikunaqa paykunawan samarispas huk pisi p'unchawta. Chhaynapiq urquñanpi purispa rirqanku, chay Diospa paña makinchimpi utqayllam tiyaykuyta hap'iyta rikusqa kaq, hinallataq niyta atisqa kaq, 'Lliw atiyiniyqa qusqam kani hanaqpachapipas kay pachapipas,' paykunapa ladonpin purirqan. Mateo 28:18."

Puriy ñanpi intiqa yaykurqanña, chay puriqkuna samana cheqninman manaraq chayaspa, chakrakunapi llamkaqkunaqa llamkayninkuta saqisqaña karqanku. Discipulokuna wasinkuman yaykuyta qallariptinku, chay mana reqsisqa runaqa rikurirqanraqmi hina, puriyninta astawan qatinqa hina. Ichaqa discipulokunaqa payman aysasqa kasqankuta musyarqanku. Almanninkuqaqa yarqaywanraqmi karqan paymanta aswan uyariyta munaspa. "Qepaykuwaykuwan," nispa rimarqanku. Manam rikurirqanchu hina chay waqyayninkuta chaskiyta munaspa; ichaqa payta kallpawan mañakurqanku, nispa: "Chisiyaymanmi muyurin, p'unchaypas anchataña pasarqun." Cristoqa chay ruwakusqankuman uyarispa, "paykunawan qepananpaq yaykurqan."

"Sichus yachaqkuna mana kallpachaywan waqyaspankuchu chayta, mana yachankumanchu puriyninkupi masinkutaqa kawsarimusqa Señor kasqanta. Cristoqa manam pipasmanpas atipachinchu paywan kуска kayta. Payqa qhawarinmi payta necesitakuqkunata. Kuisqallam haykunqa aswan pisi kasqa wasimanpas, hinaspa sonqota kallpachanqum aswan humillakuyniyuq runapa. Ichaqa runakuna sapaqchasqa kaspanku mana yuyarispas hanaq pacha Qespichiq Mikhuyuqmanta, utaq mana mañakuspa paywan qhiparinanpaq, payqa pasapunmi. Chhaynapis achka runakuna hatun chinkaywan tinkunku. Mana reqsinkuchu Cristotaqa, imaynachus yachaqkuna mana reqsirqankuchu ñanninta kuskan purispa."

T'antallay tuta mikuy t'antamanta ratasllaña wakichisqa. Chayqa qespiman churakun, mesa umallapi tiyaykusqa qhispiy qespiman. Kunanqa makinkunata mast'arin mikuyta saminchananpaq. Discipulokuna mancharisqa admirakuywan qhepaman kutirinku. Paykunaq puriq masinkun makinkunata mast'arin, imaynachus Yachachiqninku ruwasqanta hina. Huk kutitawan qhawarinku; hinan paypa makinkunapi clavokunaq unquynin rikurimun. Iskaychayquqlla huk simillawan rimarinku: ¡Kayqa Señor Jesúsmi! ¡Wañusqakunamanta kawsarimunña!

Paykuna hatarinku Hina chakinkunaman wikch'ukunankupaq hinaspa Hinta yupaychanankupaqmi, ichaqa payqa ñawinkumanta chinkapunña. Qhawarinku chay k'itita maypichus hukninpa kasqan karqa, pipa cuerponmi chayraq p'itupichu sirichkarqa, hinaspa ninakunku hukninman huknin: "¿Manachu sonqonchik ukhunpi rawrarqa, ñanpi ñoqanchikwan rimashaqtin, hinaspa Qillqasqata ñoqanchikman kicharishaqtin?"

"Ichaqa kay hatun willakuyta willanankupaqqa mana tiyaykuspa rimarinakuyta atinkuchu. Sayk'usqankupas, yarqayninkupas chinkapun. Mikhunankuta mana mallispalla saqinku, hinaspataq kusiyan hunt'asqa kachkaspa chaylla kutimunku, hamusqanku kikin ñanllata

hap'ispalla, llaqtapi yachachiqkunaman musuq willakuyninkuta utqayllamanta willaq rinankupaq. Wakin cheqkunapi ñanqa mana allinchu kachkan, ichaqa qaqqa wichaykunata wicharinku, llamp'u rumikunapi llusk'aspalla. Manam rikunkuchu, manam yachankuchu, paykunawan kуска chay ñanta purisqaqpa amparayninwan waqaychasqa kasqankuta. Makinkupi puriqkunapa tuqrunwan, ñawpaqmanmi kallpachakunku, atisqankumanta aswan utqayta rinayankuspa. Ñanninkuta chinkachinku, ichaqa yapamanta tarinku. Wakinkama phawaykuspa, wakinkama mitk'akuspa, ñawpaqmanmi kallpachakunku, mana rikukusqa Kuska Purisqanku tukuy ñanninta qayllanpi kaspera."

"Tutaqa tutayaqmi, ichaqa Chiqap Kusay Inti paykunapa patanpi k'anchashan. Sonqonkuna kusikuywan phinkirinku. Musuq pachapi hina kashankuman rikch'akun. Cristoqa kawsakq Salvadormi. Manana wañusqa kasqanrayku paymanta llakikunñachu. Cristoqa kawsarimunña — hukmanta hukmanta kayta rimanku. Kaymi llakisqa runakunaman apashanku willayqa. Paykunaqa Emaúsman purisqankumanta musphay willakuyta willananku. Ñanpi pi paykunawan tinkusqantapas willanankun. Paykunaqa kay pachaman hayk'aqpas qusqa aswan hatun willayta apashanku, kusiasqa willakuyta, chaypi runa ayllupa suyaynin kay pacha kawsaypaqpas wiñay kawsaypaqpas sayakusqan." The Desire of Ages, 795–801.